

Roos Broersen met in haar hand een tak van de aardpeer. Hierboven: bijenhotel met bij.

Hoe natuurlijk kun je zijn?

Afgelopen herfst heeft Roos Broersen de cursus **Natuurlijk Tuinieren** gegeven op Ons Buiten. Dat het een succes was, blijkt uit de evaluatie van de cursisten. Een van de cursisten was onze eigen Erik Hooijberg.

TEKST: **ERIK HOOIJBERG**
BRON: **WEBSITE AVVN**
FOTO'S: **STREEKLOKAAL.NL, WIKIPEDIA.NL, VIVARA.NL**

‘**N**atuurlijk tuinieren, is dat niet zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen tuinieren?’ vroeg een ervaren tuinierster mij laatst. Zeker, dat klopt, maar er was zo veel meer te leren in de cursus **Natuurlijk Tuinieren** die enige tijd geleden op Ons Buiten is gegeven. De deelnemende tuinders waren geografisch heel mooi ver-

deeld over het tuinpark, met heren en der kleine clustertjes. Er waren nieuwkomers en oudgedienden en alles daartussenin. Opvallend was dat het aantal vrouwelijke deelnemers het aantal mannelijke viervoudig oversteeg. De cursus besloeg drie opeenvolgende dinsdagavonden in oktober. Tijdens deze avonden werd de kantine gedraaid door vrijwilligsters, voor

wie veel applaus werd geogst.

Laiend enthousiast

Aan het einde van de cursus is onder de dertig deelnemers een enquête gehouden om te polsen wat men ervan vond. De overgrote meerderheid was laaiend enthousiast, resulterend in een gemiddeld eindcijfer boven de acht. De deelnemers waren unaniem zeer

Roodborstje (Erithacus rubecula). Rechts zien we de sluipwesp.

positief over het enthousiasme van de cursus-leidster Roos Broersen, die tevens ter zake kundig en humoristisch werd bevonden. Men was over het algemeen zeer tevreden over de hoeveelheid theorie per avond, de aanvangstijd (19.45 uur), de cursusduur (twee uur per avond), de kosten (dertig euro), en de groepsgrootte (dertig deelnemers). De deelnemers waren verdeeld over wat de beste periode in het jaar is om deze cursus aan te bieden. De zomerperiode (derde kwartaal) kreeg het minste aantal stemmen, terwijl de andere kwartalen even hoog scoorden. Een aantal tuinders gaf aan het jammer te vinden dat de cursus nu in de herfst gegeven is, omdat er aansluitend niet zo veel te doen zou zijn in de eigen tuin. De deelnemers vonden de drie hoofdonderdelen van de cursus, te weten Bodem/Algemeen, Composteren en Ziekten en Plagen, (zeer) zinvol. De aandacht voor onkruiden en invasieve exoten werd zeer op prijs gesteld, evenals de focus op veengrond. Over de hand-outs was men wat minder tevreden; men had verwacht de diapresentatie integraal toegestuurd te krijgen. Een enkeling zou graag aantekeningen hebben gekregen van de uitgesproken tekst. Een enkele deelnemer vond dat er te veel tijd voor vragen was, terwijl an-

deren dit juist zeer op prijs gesteld hebben. Voor sommigen bleef de moestuin onderbelicht, evenals de nadelen van het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen. Zeer tevreden was iedereen over de door Ons Buiten gratis ter beschikking gestelde AVVN-brochure over natuurlijk tuinieren.

Heksensoep

Op de vraag wat de deelnemers denken te gaan doen aan natuurlijk tuinieren in hun eigen tuin, kwam een baaierd aan onderwerpen naar voren. De vijf toppers waren het maken van heksensoep (een soort gier); het maken van betere composthopen om het zwarte goud zelf te maken; het aanleggen van schuilgelegenheden in de vorm van takkenhopen en takkenrillen voor vogels en kleine zoogdieren; het inrichten van insectenhoeven en beter kijken naar wat de tuin je aangeeft. 'Winterklaar is uit, lenteklaar is in', meldde een van de deelnemers. Slechts vier van de deelnemers zou zich niet actief willen inzetten voor natuurlijk tuinieren in het algemeen groen. Alle anderen deelnemers willen dit misschien of zeker wel tijdens de tuinbeurten, of zelfs in eigen tijd. Velen hebben daarbij geen duidelijke voorkeur aangegeven, anderen noemden zeer specifiek het maken van bijenhoeven of

stapelmuurtjes, het hangen van nestkasten, het inventariseren van bijzondere bomen, het werken aan natuurlijke beplanting of een verlandingsoever en werken in de vlindertuin. Eén deelnemer noemde ook natuurlijk tuinieren voor de jeugd.

Takkenzooi

Al met al een prachtig gegeven, al dat enthousiasme. Het bestuur zal in samenspraak met geïnteresseerden en deskundige (commissie)leden van Ons Buiten verdere plannen ontwikkelen om meer aan natuurlijk tuinieren te doen in het algemeen groen. De cursus wordt zeker nog een keer op locatie gegeven, om ook andere tuinders een kans te geven in aanraking te komen met de ideeën en werkwijze van natuurlijk tuinieren op de eigen tuin. En ondergetekende blijft in het kwartaalblad van Ons Buiten regelmatig aandacht besteden aan specifieke onderwerpen van natuurlijk tuinieren. In dit blad dit keer een stukje over takkenrillen. 🌿

Wist je dat je op de website van de AVVN met een inlogcode veel extra informatie kunt vinden? De inlogcode vind je in het laatste nummer van het blad de *Tuinliefhebber*.